

Mikroregion Chrudimsko

STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MIKROREGIONU CHRUDIMSKO

2021 -2030

červen 2021

Dokument byl schválen Valnou hromadou Mikroregionu Chrudimsko
usnesením č. 6 dne 10. června 2021

Obsah

1	Úvod	3
2	Základní východiska rozboru Strategického plánu rozvoje Mikroregionu Chrudimsko	5
3	Rozbor analytické části – základní proměny	5
3.1	Obyvatelstvo a sociodemografické trendy.....	5
3.2	Přírodní charakteristika	8
3.3	Ekonomická aktivita - nezaměstnanost.....	11
3.4	Technická infrastruktura	12
3.5	Hospodářská charakteristika (zemědělská výroba, průmysl, služby).....	15
3.6	Cestovní ruch, pamětihodnosti a turistika	16
3.7	Propojenost regionu a vazby na okolí	17
4	Rozbor strategické části – programové části.....	18
	Přehled problémových okruhů a priorit.....	18
5	Závěr	321
	Zdroje	332

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Mikroregion Chrudimsko – členské obce Mikroregionu v roce 2019	3
Obrázek 2: Počet obyvatel Mikroregionu Chrudimsko v letech 2003 až 2018	5
Obrázek 3: Věková struktura a index stáří obyvatelstva Mikroregionu Chrudimsko v roce 2001 a 2017	6
Obrázek 4: Změna počtu obyvatel v obcích Mikroregionu Chrudimsko v letech 2000 až 2018	7
Obrázek 5: Odchylka sucha od obvyklého stavu v období 1961 – 2010	9
Obrázek 6: Intenzita sucha v půdním profilu 0 – 100 cm, 19. květen 2019	10
Obrázek 7: Odhadované dopady sucha na výnos hlavních plodin	10
Obrázek 8: Hydrogeologické rajony potenciálně zranitelné vůči nedostatku vody	11
Obrázek 9: Nezaměstnanost v obcích Mikroregionu Chrudim dle podílu nezaměstnaných osob v květnu 2019	12
Obrázek 10: Obchvat města Chrudim a D35	13
Obrázek 11: Potenciál cestovního ruchu v České republice, aktualizace 2010.....	16
Obrázek 12: Vymezení ITI Hradecko-pardubická aglomerace	17
Obrázek 13: Programová část strategického plánu rozvoje území – Přehled problémových okruhů a priorit.....	19

1 Úvod

Vznik Mikroregionu

Mikroregion Chrudimsko leží ve středozápadní části Pardubického kraje. Založen byl dne 19. prosince 2001. Zakládajícími členy byly 4 města a obce, a to: Chrudim, Rabštejská Lhota, Slatiňany a Svídnice. V polovině roku 2002 byla vzhledem k zájmu okolních obcí o přičlenění se do tohoto svazku zahájena jednání o případném rozšíření. Na přelomu roku schválilo ve svých zastupitelstvech vstup do Mikroregionu Chrudimsko 29 obcí. Počet členských obcí se tak rozrostl na 33. Dne 30. června 2005 z Mikroregionu Chrudimsko vystoupila obec Hrochův Týnec, v roce 2015 obce Čankovice a Svídnice a v roce 2019 obec Bítovany. Celkový počet členských obcí klesl na 29.

Obrázek 1: Mikroregion Chrudimsko – členské obce Mikroregionu v roce 2019

Zdroj: vlastní zpracování

Vznik Strategického plánu rozvoje Mikroregionu Chrudimsko

Mikroregion Chrudimsko předložil v roce 2003 Krajskému úřadu Pardubického kraje žádost o dotaci na zpracování rozvojového dokumentu daného území. Svazek obcí tuto dotaci obdržel a na základě toho vypsál dne 24. září 2003 výzvu k podání nabídky na veřejnou zakázku. Na základě předložených nabídek byla za zhotovitele vybrána Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje. Smlouva o dílo

byla sepsána dne 14. listopadu 2003. Od konce roku 2003 do poloviny roku 2004 proběhlo několik jednání pracovní skupiny a 28. června 2004 byl již zhotovitelem předán dokončený **Strategický plán rozvoje Mikroregionu Chrudimska**. Od té doby byl plán aktualizován pouze v dílčích částech. V roce 2020 byla snaha získat dotaci na nový program, ale s ohledem na vysoký převis žádostí nebylo žádosti vyhověno. Proto mikroregion v roce 2021 zpracoval aktuální plán.

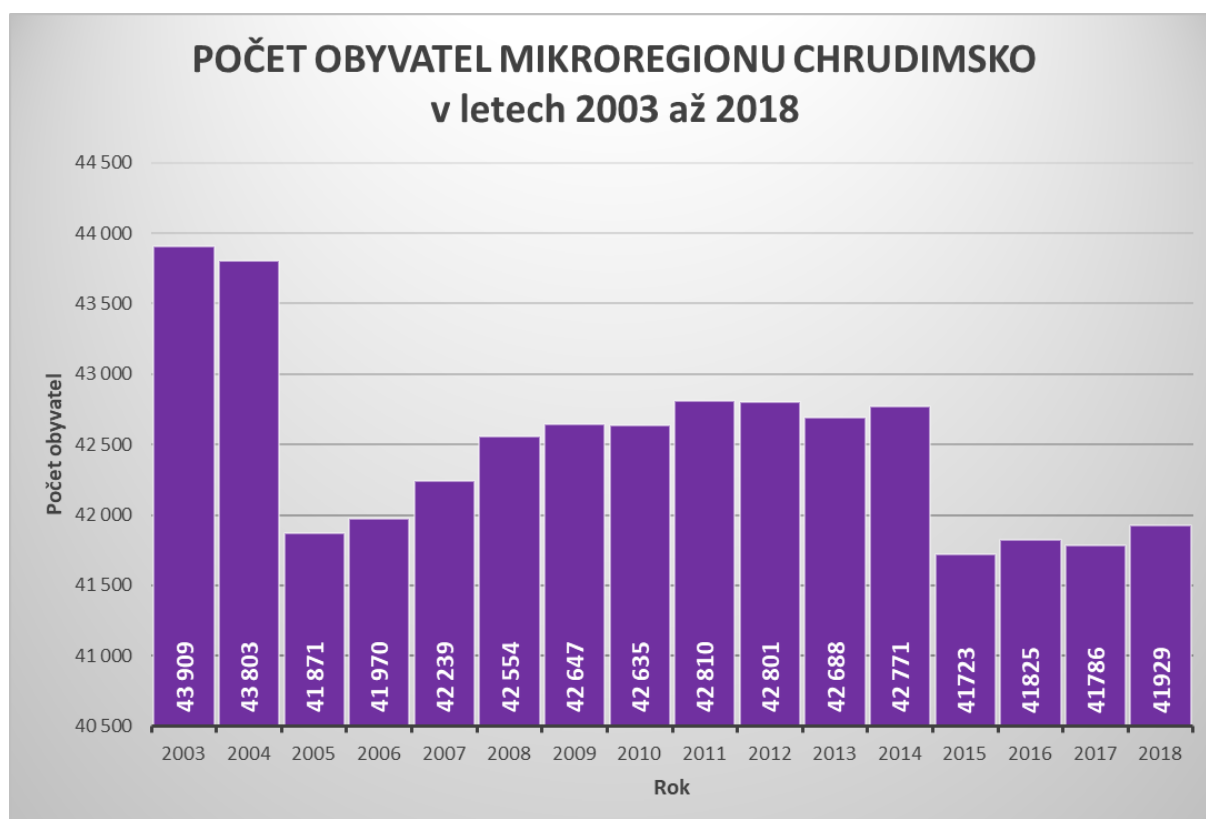
2 Základní východiska Strategického plánu rozvoje Mikroregionu Chrudimsko

V rámci území Mikroregionu proběhly významné proměny nejen z pohledu sociodemografických trendů, charakteru hospodářství, infrastruktury, ekonomické aktivity aj., ale především se proměnil základní charakter území. Počet členských obcí se v průběhu času proměňoval, tedy měnilo se i území Mikroregionu. Do původního dokumentu nemohly být zakomponovány nového trendy a nové jevy, které jsou generovány měnícím se prostředím nejen na území Mikroregionu, ale probíhající v regionální i globální dimenzi. Na území měly např. dopad globální změny, které ovlivnily přírodní charakteristiky území. Významně se proměnila sociodemografická povaha území, hospodářský charakter i vybavenost obcí.

3 Rozbor analytické části – základní proměny

3.1 Obyvatelstvo a sociodemografické trendy

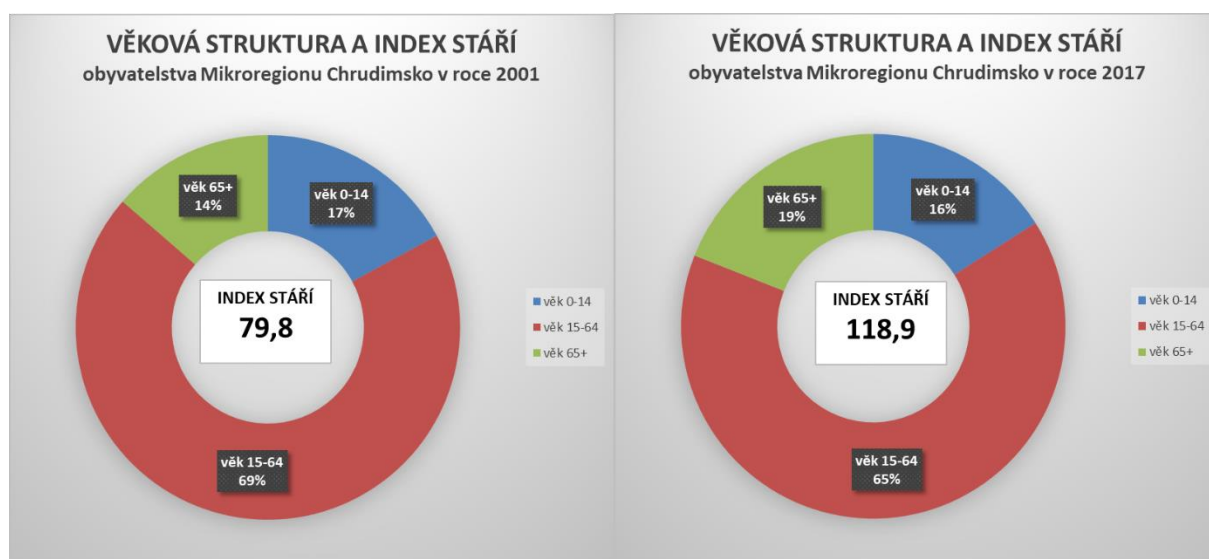
Základní změnou Mikroregionu není početní vývoj a současný stav obyvatelstva. Počet obyvatel se změnil nevýrazně, avšak to, co se změnilo, je demografická struktura (viz níže).

Obrázek 2: Počet obyvatel Mikroregionu Chrudimsko v letech 2003 až 2018

Zdroj: ČSÚ

Počet obyvatel byl ovlivněn změnami ve složení počtu obcí Mikroregionu. V roce 2003 činil počet obcí 33, v současné době je členy 29 obcí (včetně 3 měst). Na konci roku 2003 činil celkový počet těchto 33 obcí obyvatel 43 909, o 15 let později (na konci roku 2018) dosahoval počet obyvatel v členských obcích, i přes vystoupení třech z nich, hodnoty 41 929 (včetně vystoupivší obce Bítovany). Tedy v průběhu 15 let došlo k poklesu počtu obyvatel Mikroregionu o 1 572 obyvatel. Avšak pokud se v úvahu budou brát pouze současné obce tvořící Mikroregion Chrudimsko, došlo ke zvýšení o 1 057 obyvatel (40 875 v roce 2003 na 41 929 v roce 2018), tedy jedná se o území, které je atraktivní pro obyvatelstvo, jelikož v členských obcích došlo k jeho příbytku.¹

Obrázek 3: Věková struktura a index stáří obyvatelstva Mikroregionu Chrudimsko v roce 2001 a 2017

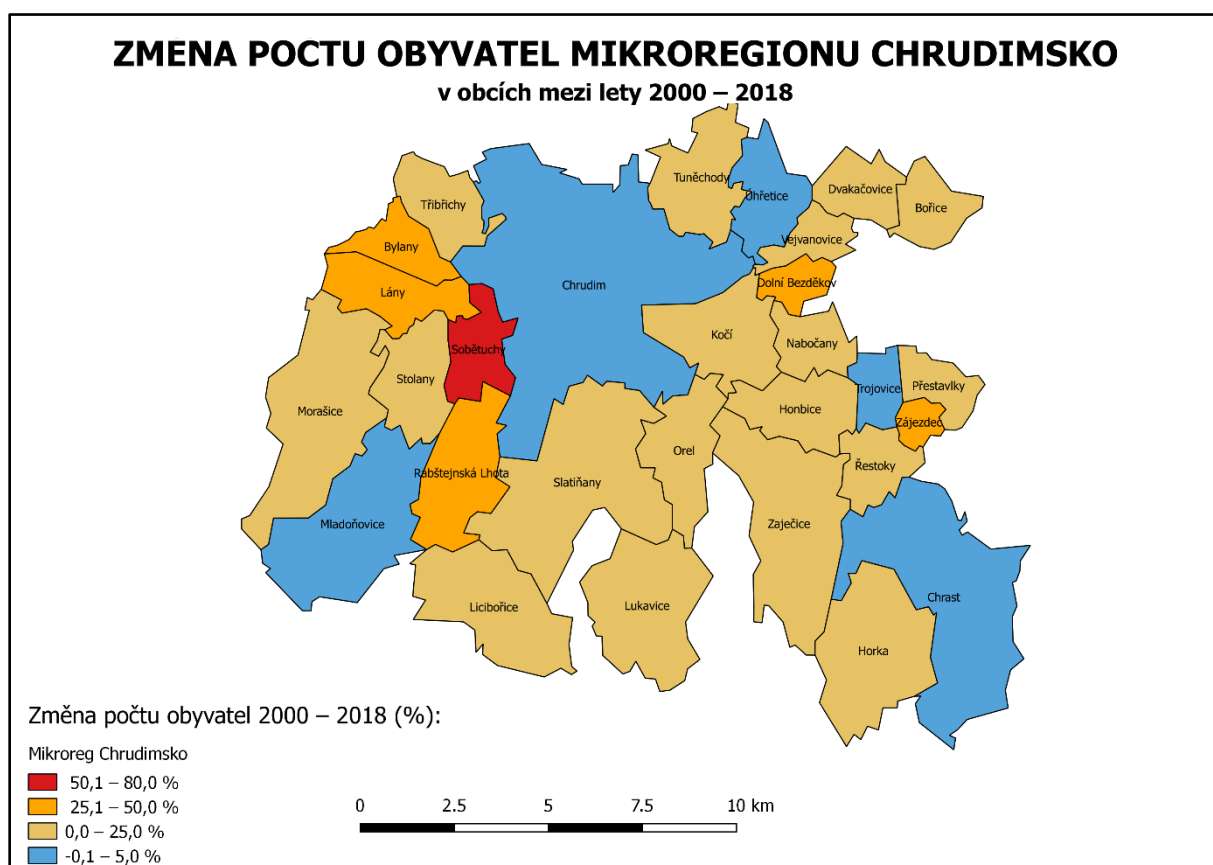
Zdroj: ČSÚ

V početní velikosti obyvatelstva nedošlo k výrazným pohybům, to se však netýká jeho struktury. Obyvatelstvo se z hlediska svého složení výrazně proměnilo. Při SLDB 2001 (Sčítání lidu, domů a bytů 2001) zaujímala nejmladší věková kategorie do 15 let věku vyšší zastoupení než nejstarší věková kategorie nad 64 let věku. Nejmladší věková kategorie tvořila na celkovém počtu obyvatel 17,1 %, zatímco seniorská kategorie činila 13,6 %. Index stáří při SLDB 2001 vykazoval hodnotu 79,8. Tedy v roce 2001 při SLDB bylo možné území Mikroregionu Chrudimsko hodnotit jako mladý region z pohledu věkového složení obyvatelstva, tedy region s velkým potenciálem. Tato charakteristika za 17 let doznala zásadní změny. Věkové složení se výrazně pozměnilo. Složka obyvatel ve věku 0 – 15 již z hlediska populační velikosti nepřevyšuje skupinu v seniorském věku. Ke konci roku 2017 bylo její

¹ V případě zahrnutí obcí, které tvořily Mikroregion v roce 2003 (tedy včetně Hrochova Týnce, Bítovan, Svídnice a Čankovic), počet obyvatel ke konci roku 2018 dosahoval hodnoty 45 164. Pro další účely je uveden i počet obyvatel obcí tvořící Mikroregion v současné době, které měly v roce 2001, a to 41 092 (v případě započtení 4 vystoupivších obcí se jedná o hodnotu 44 084 obyvatel).

zastoupení 16,0 %, avšak zastoupení seniorské kategorie činilo již 19,0 %. Index stáří vykazoval hodnotu 118,9. Populace Mikroregionu výrazně zestárla. Tato měnící se charakteristika se odráží v nových potřebách a požadavcích Mikroregionu a je nutné je reflektovat při tvorbě nových strategických dokumentů.

Území Mikroregionu postihly i další sociodemografické trendy, jakými je např. suburbanizace, při níž se obyvatelstvo stěhuje z centra (jádra) do zázemí. Tento trend je patrný na příkladu města Chrudim. Jeho obyvatelstvo postihl pokles, avšak okolní obce zaznamenaly nárůst počtu obyvatel. V roce 2000 převyšovala jeho populační velikost hodnotu 24 tisíc. O 18 let později byla jeho populační velikost o takřka 1 000 obyvatel nižší. Početnost obyvatelstva v okolních obcích měla vzrůstající dynamiku. Např. v obci Sobětuchy, sousedící s městem Chrudim, se počet obyvatel zvýšil o 77,9 %, v obci Rabštejnská Lhota o 33,3%, v obci Kočí o 24,5 % či v obci Orel o 14,6 %. Tento jev je nutné reflektovat, jelikož vyvstávají nové požadavky ohledně občanské vybavenosti rozrůstajících se obcí a jejich dopravní obslužnosti do centra Mikroregionu.

Obrazek 4: Změna počtu obyvatel v obcích Mikroregionu Chrudimsko v letech 2000 až 2018

Zdroj: ČSÚ

Rozdílná dynamika je i z hlediska přirozeného přírůstku a přírůstku migrací (stěhováním). Chrudim měla v letech 2014 až 2018 pozitivní přirozený přírůstek, tedy více obyvatel se narodilo nežli zemřelo, situace

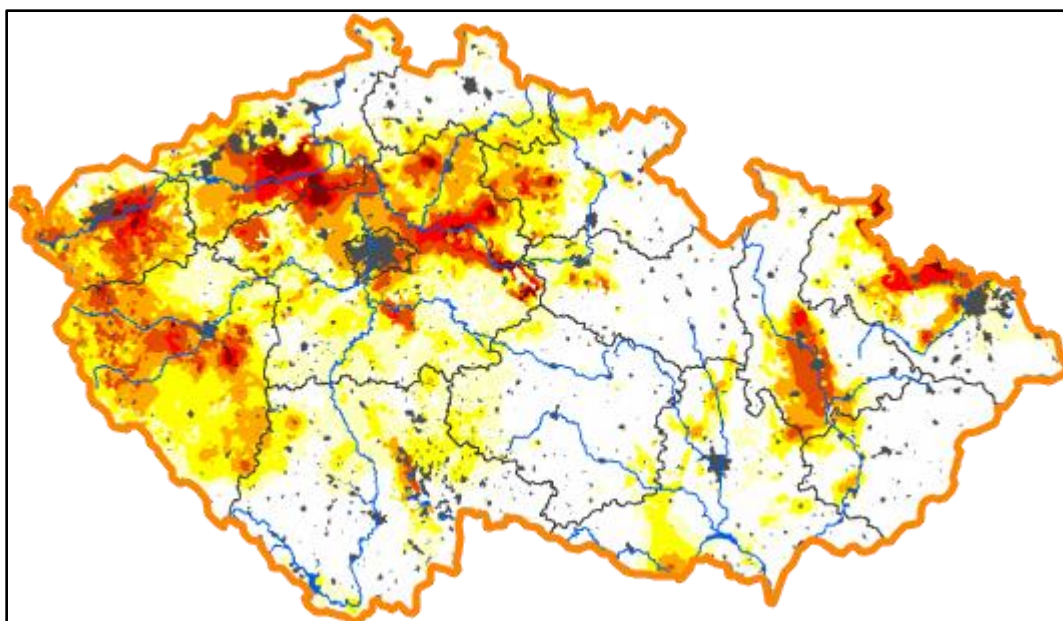
z pohledu migrace byla shrnuta výše (negativní trend – suburbanizace). Tento stav je avšak odlišný od většiny ostatních obcí Mikroregionu. Naopak přirozený přírůstek je ve většině z nich záporný, počet obyvatel v nich však narůstá migrací (stěhováním) .

Do aktualizace Strategického plánu je proto nutné promítnou sociodemografické charakteristiky území, především problematiku stárnutí a migračních trendu. Tyto jevy se promítají i do ostatních oblastí a požadavků obyvatelstva, potažmo Mikroregionu, a to jako možná hrozba, např. jak bude zabezpečena sociální oblasti v dalších dekadách, nebo jako potenciální příležitost, např. rozvoj „silver economy“.

3.2 Přírodní charakteristika

Z hlediska přírodních poměrů na území Mikroregionu Chrudimsko docházelo v uplynulém období ke zjevným posunům z hlediska klimatického a hydrologického rázu. Mikroregion v uplynulých 15 let byl sužován několikrát výrazným obdobím sucha, což ovlivnilo agronomické a hydrologické poměry a mělo dopady i na ostatní sféry. Z hlediska přírodního charakteru se značná část zájmového území nachází v subprovincii Česká tabule, oblasti Východočeská tabule, obecně Polabí, která je v posledním období stížena významnými problémy se suchem (suchým rázem klimatu). Do roku 2010 tento jev nebyl tak výrazný (viz obrázek 5, kdy dle dlouhodobého ukazatele bylo suchem zasaženo především území okolo města Chrudim), problémy se suchem se začaly prohlubovat v současné dekádě (viz ostatní obrázky).

Z hlediska hydrologického je značná část území zařazena dle členěné studie „*Hydrogeologické rajony potenciálně zranitelné vůči nedostatku vody*“ do rizikových rajónu, tedy rajónů (regionů), kde lze očekávat problémy se zásobami podzemních vod.

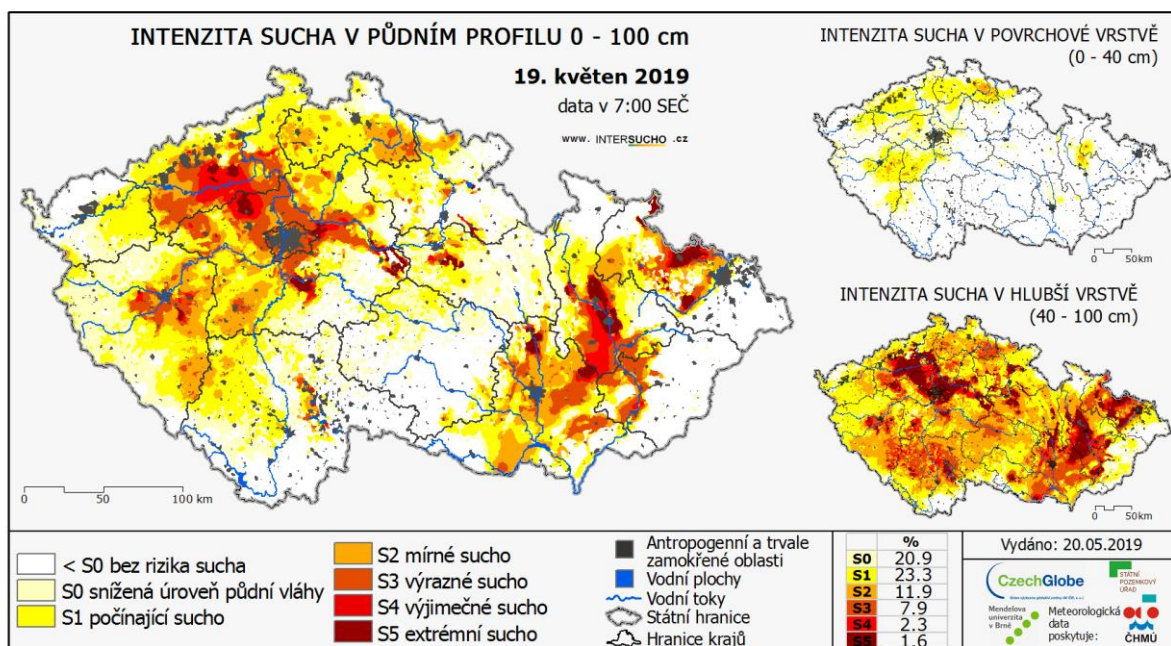

Obrázek 5: Odchylka sucha od obvyklého stavu v období 1961 – 2010

Zdroj: Ústav výzkumu globální změny AV ČR – Intersucho.cz

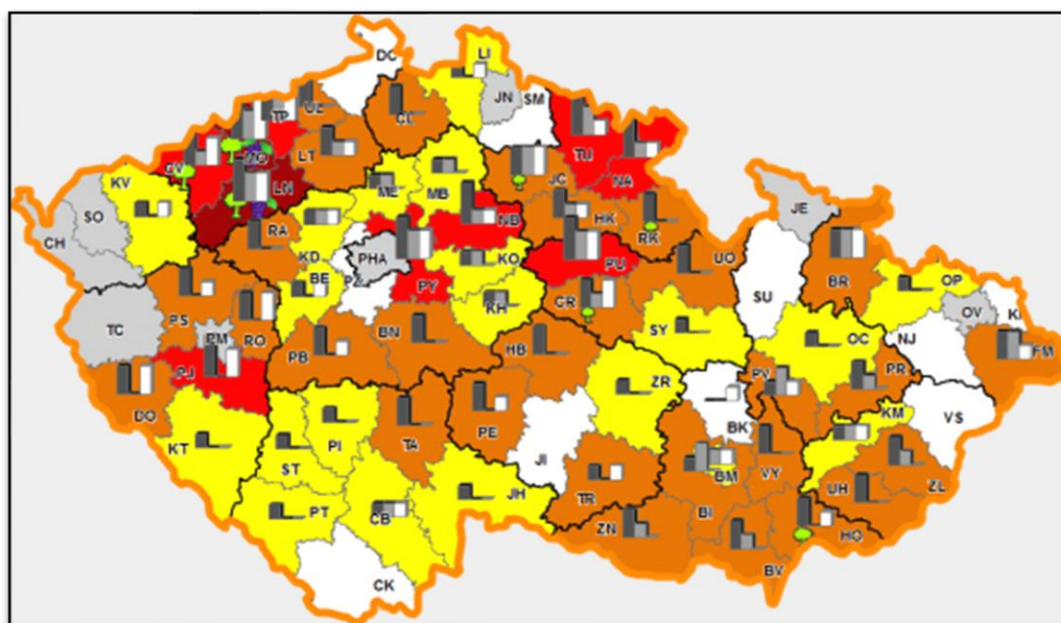
Území však ve sledovaném období postihly i klimatické extrémity. Kromě zmíněných vln sucha bylo území několikrát postiženo povodňovou aktivitou. Povodně byly v povodí řeky Chrudimky na území Mikroregionu zaznamenány v letech 2006 a 2015 (a předtím 1997). Tyto povodňové jevy z uvedených let způsobily i škody na majetku obcí i soukromých osob.

Původní Strategický plán nepodchycuje trendy zapříčiněné klimatickými změnami – především ohrožením suchem a problematiku povodní. Aktualizovaný strategický plán rozvoje proto musí akcentovat tyto jevy a navrhnout patřičná opatření ve prospěch mitigace a resilience na klimatickou změnu v horizontu nadcházejících let. Tzn. např. navržení vhodných opatření na úpravu krajiny ve prospěch zadržení vody v krajině, ochraně proti erozi a taktéž protipovodňových opatření, změny hospodaření na zemědělské půdě, změny hospodaření v lesích aj.

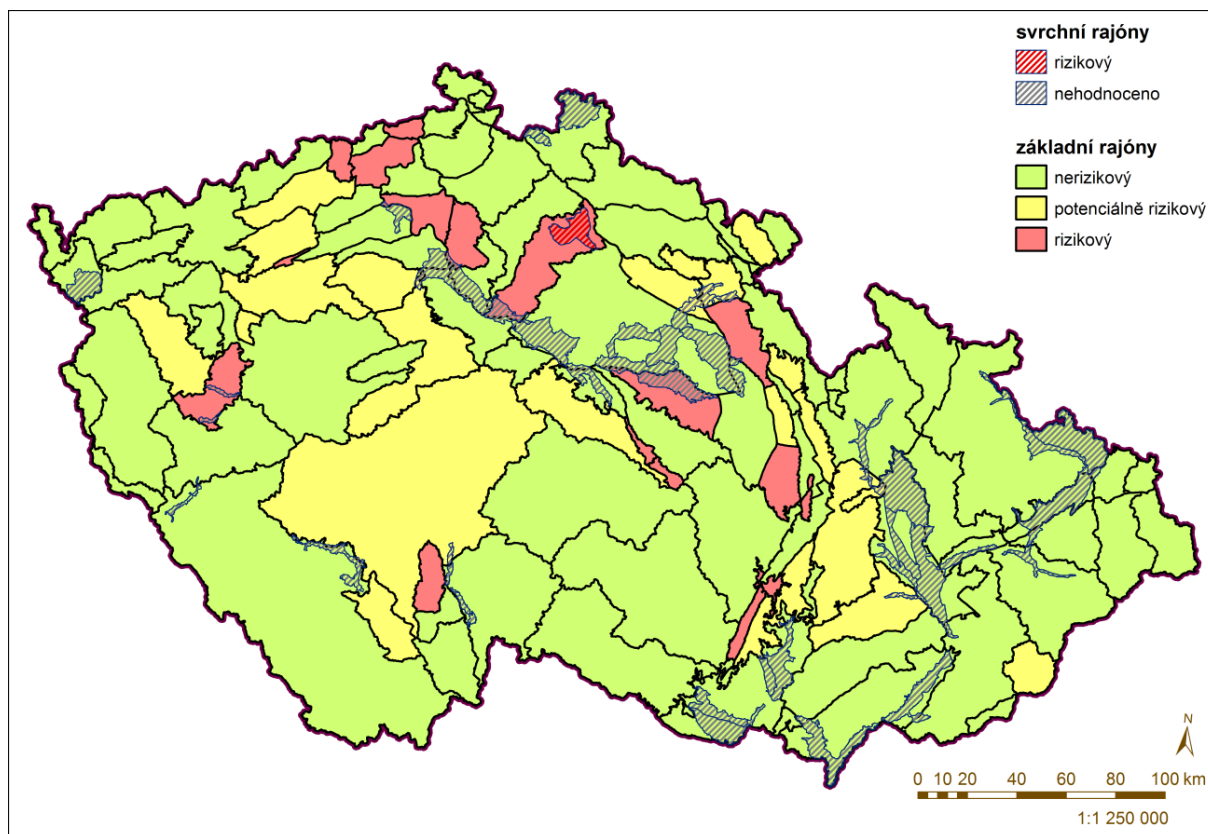
Obrázek 6: Intenzita sucha v půdním profilu 0 – 100 cm, 19. květen 2019

Zdroj: Ústav výzkumu globální změny AV ČR – Intersucho.cz

Obrázek 7: Odhadované dopady sucha na výnos hlavních plodin

Zdroj: Ústav výzkumu globální změny AV ČR – Intersucho.cz

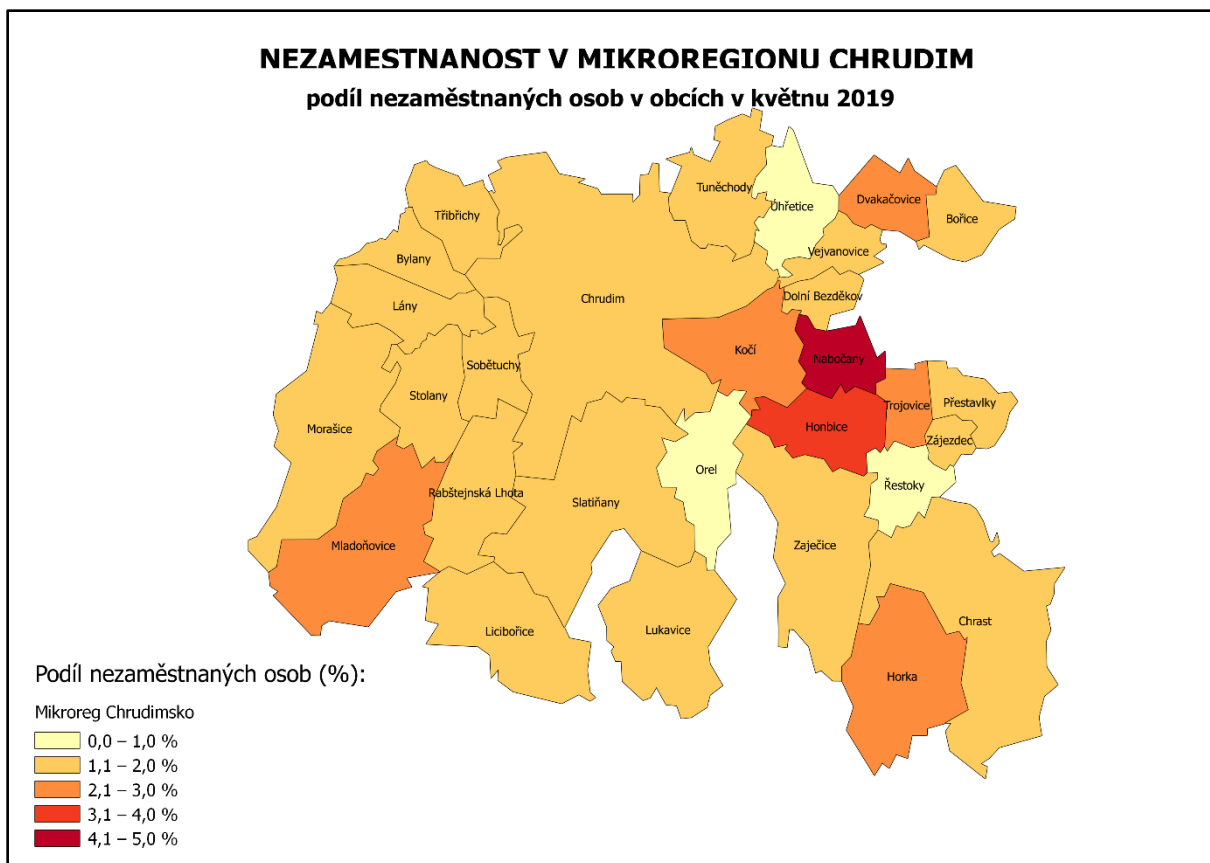
Obrázek 8: Hydrogeologické rajony potenciálně zranitelné vůči nedostatku vody

Zdroj: MZe ČR, VÚV, Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky

3.3 Ekonomická aktivita - nezaměstnanost

Strategický plán reagoval na poměrně vysokou nezaměstnanost na území Mikroregionu, která se v období zpracování (data k roku 2003) pohybovala nad hodnotou 10 %, avšak v některých obcích převyšovala i hodnotu 25 % (např. obce Dvakačovice a Honbice).

V současné době je Mikroregion ovlivněn celorepublikovým vývojem. Nezaměstnanost dosahuje velmi nízkých hodnot. V měsíci květnu 2019 činil podíl nezaměstnaných osob hodnoty 1,84 %. V rámci celé ČR dosahoval podíl nezaměstnaných osob hodnoty 2,63 %, tedy nezaměstnanost byla nadprůměrně nízká. Nejvyšší nezaměstnanost byla v obci Nabočany, a to 4,80 %. Naopak v obcích Orel, Řestoky či Úhřetice nedosahovala ani 1,00 %. V centru Mikroregionu město Chrudim nezaměstnanost dosahovala 2,00 %. Celkově nezaměstnaných osob bylo 496. Naopak počet volných míst dosahoval hodnoty 996.

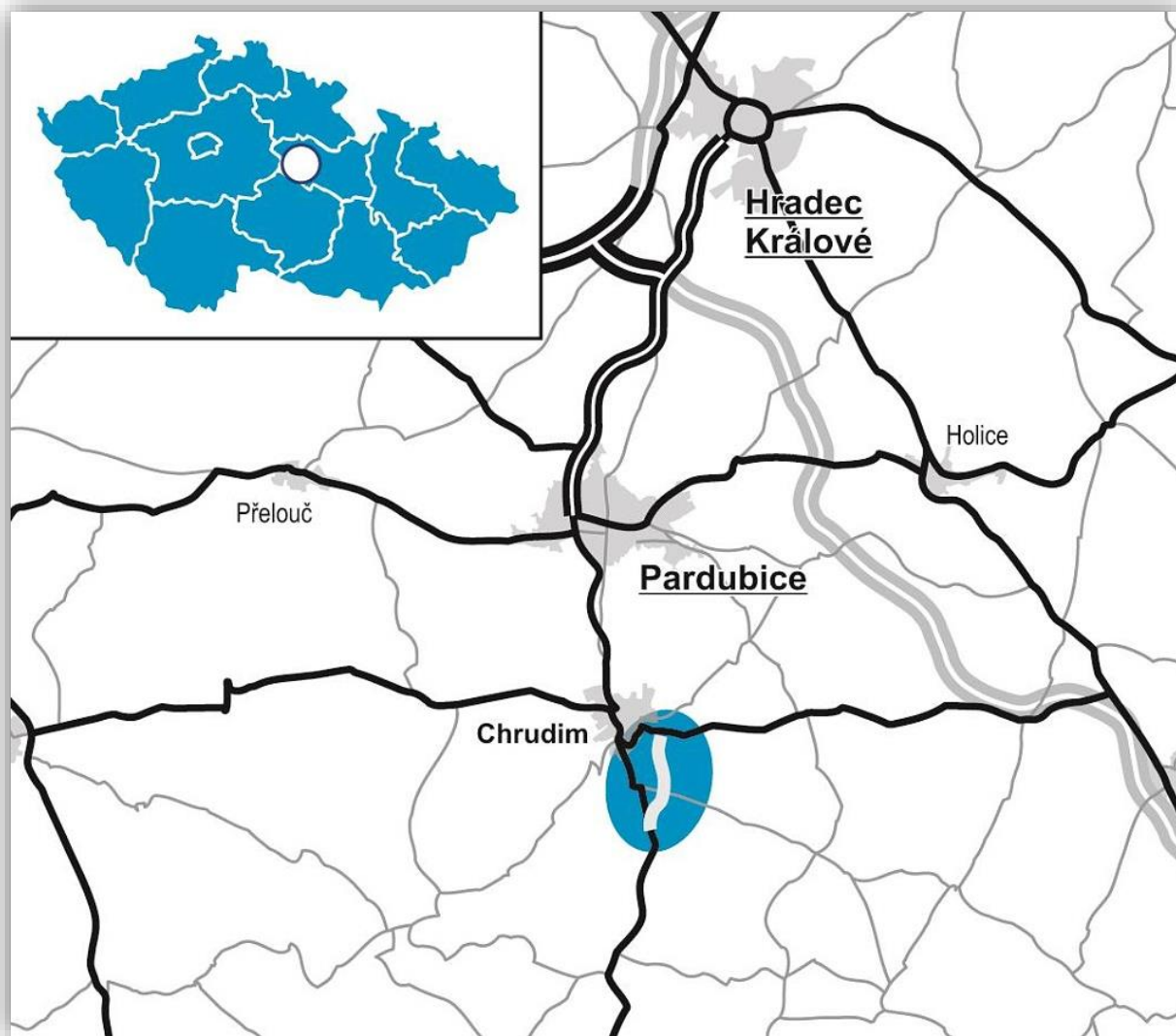
Obrázek 9: Nezaměstnanost v obcích Mikroregionu Chrudim dle podílu nezaměstnaných osob v květnu 2019

Zdroj: MPSV – Portál zaměstnanosti

V současné době není racionální vytvářet opatření na boj s plošnou nezaměstnaností, ale reagovat na nezaměstnanost specifických skupin a dále vytvářet vhodné zaměstnanecké prostředí ve formě zavádění nových forem zaměstnaneckých poměrů (pružné úvazky apod.) včetně tvorby aktivizačních programů.

3.4 Technická infrastruktura

Doprava a dopravní obsluha

Obrázek 10: Obchvat města Chrudim a D35

Zdroj: ŘSD, ochvat Chrudimi

Z hlediska dopravní sítě došlo a dochází v současném období k výrazným změnám. Jedná se především o budování obchvatu města Chrudimi a výstavba komunikace D35 (dříve R35) – tzv. severní páteřní trasy spojující Čechy a Moravu, která propojí Olomouc (Mohelnici) s Hradcem Králové a návazně s Prahou (tato stavba je mimo území Mikroregionu, avšak bude mít výrazný dopad na jeho propojení s dalšími jádrovými oblastmi ČR). Plánovaný termín dokončení výstavby je rok 2027.

Část obchvatu města Chrudimi, konkrétně I/37 úsek Medlešice – I/17 je již zprovozněna. Napojení na již vybudovaný úsek silnice I/37 Jesničanky – Medlešice umožnilo rychlejší a kvalitnější napojení spádové oblasti města Chrudim na dálnici D 11 a taktéž na město Pardubice. Nyní je připravováno jeho dokončení, a to úsek I/37 Chrudim – Slatiňany. Obchvat zlepší dopravní situaci ve městě Chrudim, jež je sužována vysokou intenzitou tranzitní dopravy.

Pro Mikroregion je klíčové napojení na město Pardubice, tedy dojíždka do Pardubic z území Mikroregionu. Při SLDB 2011 uvedlo 45,1 % vyjíždějících za prací a do škol z města Chrudimi, že vyjíždějí do Pardubic (dalších 6,5 % do Hradce Králové a 9,6 % do Prahy – tato vyjíždka je převážně realizována přes Pardubice). U okolních obcí Mikroregionu je situace obdobná, dojíždí buď do okresního města Chrudim nebo do krajského města Pardubice. Jak bylo uvedeno výše, v rámci Mikroregionu dochází k suburbanizaci, tedy stěhování z do zázemí města Chrudimi. Z tohoto důvodu je klíčové zachování a racionalizace dopravní obslužnosti do centra Mikroregionu.

Velký význam především pro severní část Mikroregionu má železnice, a to trať č. 238 spojující Pardubice s Havlíčkovým Brodem, která slouží pro obyvatelstvo i jako spojnice do jádrových regionů ČR. Problematickým bodem je dlouhá časová dostupnost Pardubic z Chrudimi, Slatiňan či Chrasti, jelikož trať nesměřuje přímo do Pardubic, ale trasa vede úvratí (tratí na Hradec Králové).

Z pohledu doplňkové dopravní infrastruktury Mikroregionu schází dobudování veřejných chodníků v některých obcích Mikroregionu. Dále je žádoucí v budoucím horizontu provést opatření na modernizaci některých dopravních a dopravně-bezpečnostních prvků (především ve prospěch konceptu Smart řešení). Z hlediska řešení klimato-energetického problematiky je nutné zohlednit v případě aktualizace dokumentu racionalizaci dopravní obslužnosti a rovněž zahrnout opatření na zavádění moderních forem dopravy (především se jedná o alternativní formy, kterou jsou nízkoenergetické, hospodárnější a ekologičtější vzhledem k životními prostředí).

Inženýrské sítě

Území Mikroregionu se vyznačuje vysokou mírou připojení na veřejné vodovody, odkanalizování i plynofikace. Avšak z pohledu investic bude nutné v následujících letech provést obnovu a modernizaci veřejného osvětlení (i z hlediska zahrnutí nových trendů). Problematickým jevem je nízká dostupnost vysokorychlostního internetu v okrajových částech Mikroregionu.

Vybavenost obcí (vč. sociální oblast, zdravotnictví a školství)

Zdravotnická zařízení jsou koncentrována primárně na města v Mikroregionu (Chrudim, Chrast a Slatiňany). V minulém období se rozšířila síť sociálních zařízení (především v městě Chrudimi), avšak jejich kapacita, jak nastínila kapitola pojednávající o obyvatelstvu a jeho stárnutí, nebude vzhledem ke zvyšujícímu se počtu seniorů dostačující. V menších obcích se rozvinula síť domovů s pečovatelskou službou, tyto zařízení sice nenaplňují kritéria zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, avšak mají sociální charakter a slouží primárně pro seniorní občany, i přes zvyšující se počet, jejich kapacita nebude rovněž dostačující v horizontu příštích dekád.

Struktura školství se ve sledovaném období měnila minimálně a vykazuje prvky stability. Z pohledu aktualizace je potřebné zachytit nové prvky výuky, na něž má dopad i vybavení škol, které by mělo být směřováno k větší interaktivitě.

Z hlediska nových trendů není do původního Strategického plánu rozvoje zasazeno vytváření inovativních prvků a řešení, které by měly dopad na propojenost regionu, zvýšení potenciálu v hospodářské oblasti i jiných sektorech. Nejsou tak do něho zahrnuty moderní prvky rozvoje odpovídající konceptu „Smart region“, „Smart Village“ či „Smart City“ (v případě města Chrudim).

3.5 Hospodářská charakteristika (zemědělská výroba, průmysl, služby)

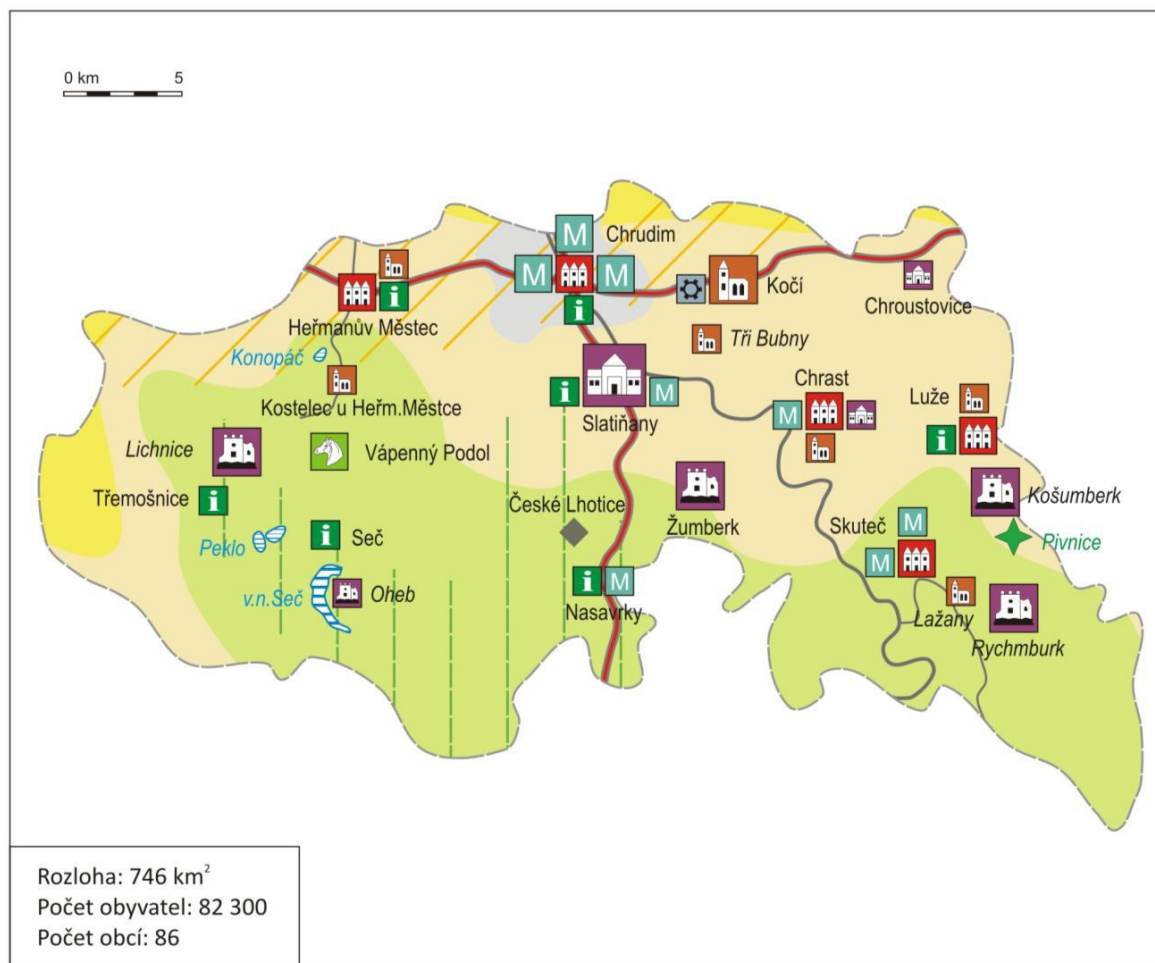
V minulých dvou dekádách došlo k utlumení tradičních hospodářských činností Mikroregionu, jakými byly strojírenský a potravinářský průmysl. Dominantní zaměstnavatel ve strojírenském odvětví TRANSPORTA Chrudim ukončila svoji činnost. Taktéž společnost Eastern Sugar Česká republika, a. s., zabývající se zpracováním cukrové řepy a výrobou cukru, ukončila svoji činnost v roce 2006 (společnost se nacházela mimo území současného Mikroregionu, v obci Hrochův Týnec, ale měla významný dopad na zaměstnanost v Mikroregionu). Konec dvou největších zaměstnavatelů vyvolal změny ve struktuře zaměstnanosti. Zaměstnavatelská struktura se proměnila. Do regionu rovněž nastal příliv zahraničních investic, a proměnil se tak hospodářský charakter území.

V rámci Mikroregionu probíhá významná zemědělská činnost (součást Polabí), avšak která se bude muset adaptovat na nové podmínky z důvodu klimatických změn. Z hlediska struktury zemědělských podniků i nadále mají důležitou roli zemědělská družstva (např. Agricola Bylany, Agro Liboměřice, Milza Zaječice, Orzes Orel, Oseva Agri Chrudim, apod.).

Významné změny postihly Mikroregion v oblasti obchodu a služeb. Došlo k rozvoji nových forem komercializace – vznikla nová nákupní střediska (s větší nákupní plochou), tj. rozšířila se síť supermarketů a diskontních prodejen. Naopak nastal úbytek maloobchodu v populačně menších sídlech. Také v nich došlo k redukci poboček České pošty, což negativně ovlivňuje kvalitu života a má dopad především pro obyvatele v seniorské kategorii a ostatní znevýhodněné skupiny.

Do původního Strategického plánu rozvoje není zahrnuta podpora či řešení zachování a obnovy obslužnosti malých sídel Mikroregionu. Také se zde nepromítají nové trendy sdílené ekonomiky (sdílených služeb) a zavádění inovativních řešení.

3.6 Cestovní ruch, pamětihodnosti a turistika

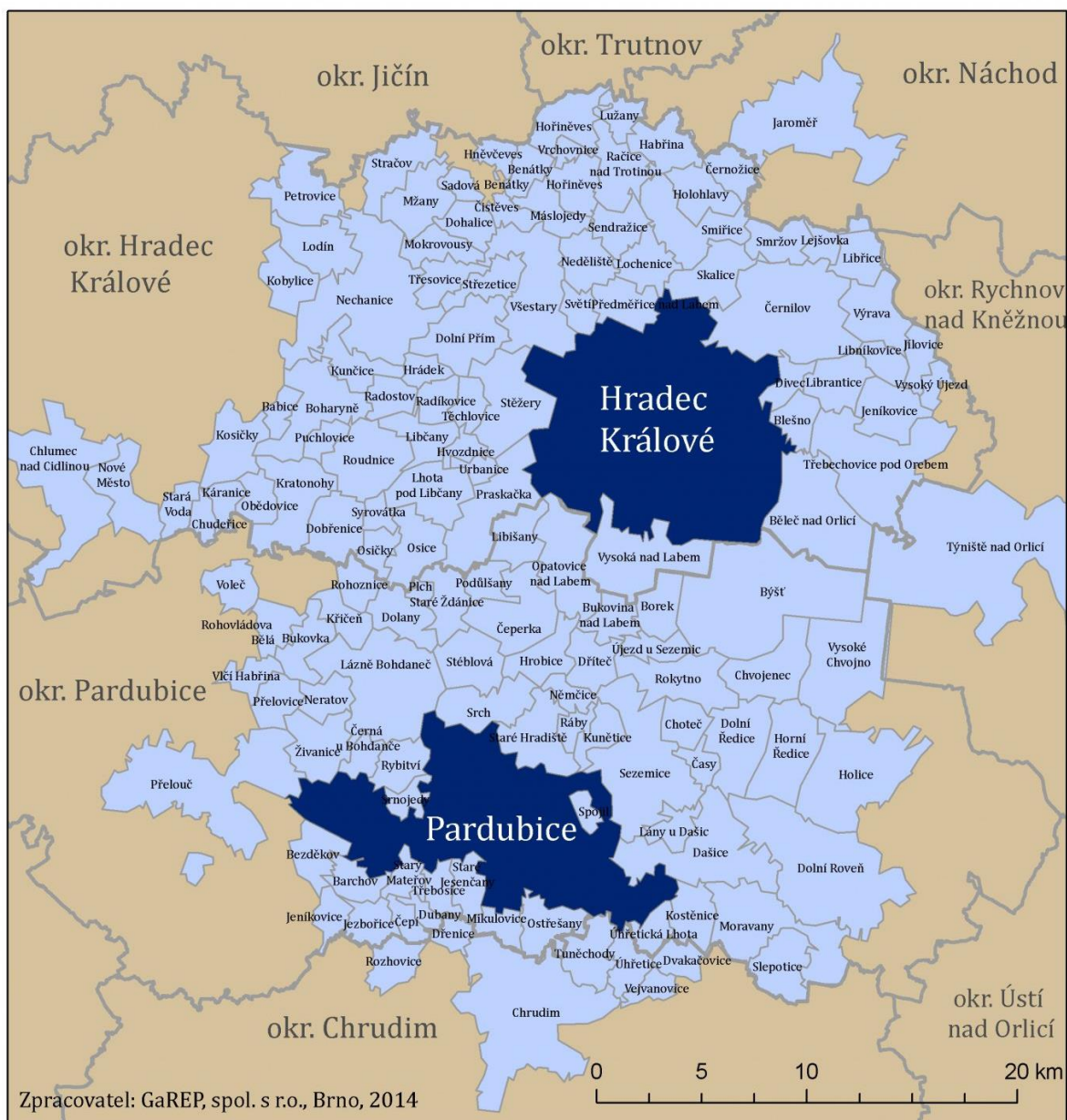

Obrázek 11: Potenciál cestovního ruchu v České republice, aktualizace 2010

Zdroj: Ústav územního rozvoje

Správní obvod ORP Chrudim má nejvyšší potenciál v cestovním ruchu dle studie Ústavu územního rozvoje v rámci všech ORP Pardubického kraje. Dosahuje hodnoty 1355 a řadí se tak k desetině území s nejvyšším potenciálem v rámci celé ČR. Avšak samotná oblast Mikroregionu se vyznačuje nižším potenciálem v cestovním ruchu (atraktivní území se nalézá mimo území Mikroregionu, např. přehrada Seč, zřícenina Lichnice apod.). Turistický potenciál je svázán zejména s památkovými a turistickými objekty a kulturními akcemi měst Chrudim, Slatiňany a Chrast. Z hlediska dalšího rozvoje je vhodné se zaměřit na problematiku specifických forem turistiky (např. venkovské (agro)turistiky apod.). Dále je žádoucí vzhledem k charakteru území podpora cykloturistiky včetně nových trendů (elektromobility a včetně návazné infrastruktury) a také zvýšená propagace Mikroregionu vně i navenek.

3.7 Propojenost regionu a vazby na okolí

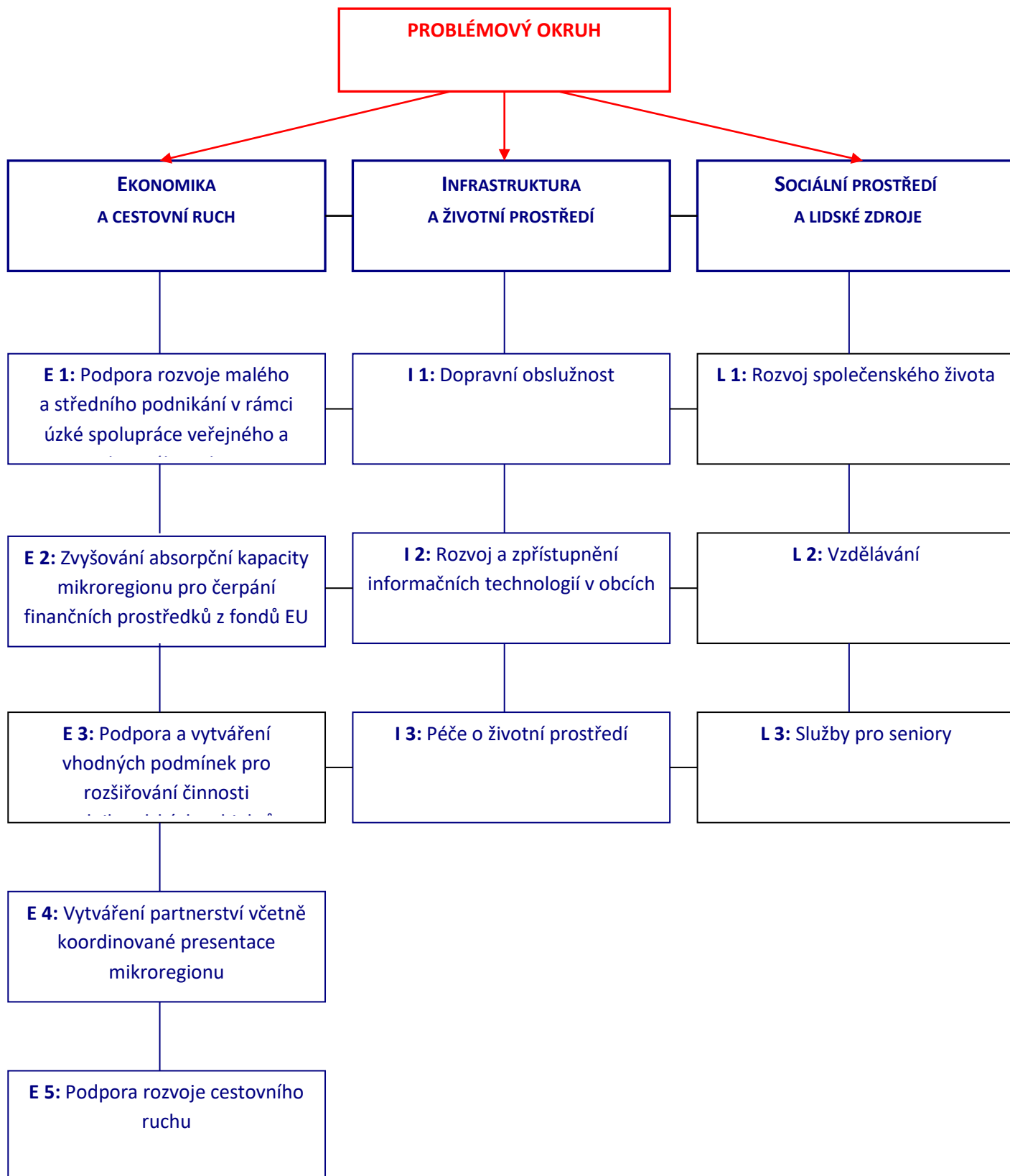
Obrázek 12: Vymezení ITI Hradecko-pardubické aglomerace

Zdroj: ITI Hradecko-pardubické aglomerace

Část region je začleněna do tzv. ITI oblasti (integrováných územních investic) Hradecko-pardubické aglomerace. Toto zařazení nabízí potenciál v čerpání z ESI fondů a možnosti rozvoje územních projektů zaměřených na rozvoj této aglomerace.

4 Rozbor strategické části – programové části

Přehled problémových okruhů a priorit

Obrázek 13: Programová část strategického plánu rozvoje území – Přehled problémových okruhů a priorit

Zdroj: Mikroregion Chrudimsko

PROBLÉMOVÝ OKRUH 1 - EKONOMIKA A CESTOVNÍ RUCH

PRIORITA E1:

Podpora rozvoje malého a středního podnikání v rámci úzké spolupráce veřejného a soukromého sektoru.

STRATEGICKÝ CÍL PRIORITY E1:

Tvorba nových pracovních míst.

Opatření E 1

- Spolupráce s aktéry podnikatelského sektoru – jak sdružení, tak i jednotlivými subjekty

Rozbor priority z hlediska naplnění a současných potřeb a požadavků:

Priorita podpory sektoru malého a středního podnikání je žádoucí, avšak z odlišného pohledu, především z pohledu zachycení nových inovačních trendů výroby a produkce a zvýšení konkurenceschopnosti území. Jedná se o podporu moderních směrů jako průmysl 4.0, sdílená ekonomika apod. Zaměstnanost dosahuje v Mikroregionu stupně plné saturace. Nezaměstnanost v květnu 2019 dosahovala velmi nízké úrovně, je pod 3,0 %. Takto nízká nezaměstnanost je hodnocena spíše negativně. Jedná se o úroveň, která je považována ekonomy za nezdravou („přezaměstnanost“).

Některá výše uvedená stanovená opatření byla realizována, avšak v nedostatečné míře a v současné době je nutná jejich aktualizace a revize (např. tvorba databáze volných ploch pro podnikání).

PRIORITA E2:

Zvyšování absorpční kapacity mikroregionu pro čerpání finančních prostředků z fondů EU

STRATEGICKÝ CÍL PRIORITY E2:

Tvorba projektů (soukromých i obecních) spolufinancovatelných z fondů EU

Opatření E 2

- Využití dotačního období po roce 2021

Rozbor priority z hlediska naplnění a současných potřeb a požadavků:

Současná struktura tzv. ESI fondů (evropských strukturálních a investičních fondů) se významně liší od struktury v roce 2004, kdy ČR vstupovala do EU. Současná struktura reaguje na současné potřeby EU v globalizovaném světě. Značně se proměnily i administrativní nároky. Navíc část Mikroregionu se nachází v ITI Hradecko-pardubická aglomerace (integrované územní investice), kterou nemůže původní dokument reflektovat. Vyjma evropských fondů existuje i celá škála dalších dotačních titulů, jako jsou národní dotační tituly jednotlivých ministerstev, krajské dotační tituly i dotační tituly další subjektů.

Některá opatření z této priority byla realizována a je vhodné je zařadit do aktualizovaného Strategického plánu rozvoje. Dále je potřebné, aby Mikroregion pokračoval ve vzdělávacím a informačním servisu ohledně dotačních možností nejen pro města a obce, ale také soukromoprávní i fyzické osoby. Mikroregion by měl být partnerem pro města a obce a mohl by se specializovat i na dotační management pro municipalitu.

PRIORITA E3:

Podpora a vytváření vhodných podmínek pro rozšiřování činnosti podnikatelských subjektů.

STRATEGICKÝ CÍL PRIORITY E3:

Snižování podílu nevyužitých objektů.

Opatření E 3

- vytvoření speciálního seznamu ploch a objektů
- vyjasnění vlastnických vztahů
- zprostředkování kontaktu nabízejících a poptávajících

Rozbor priority z hlediska naplnění a současných potřeb a požadavků:

Priorita E3 se značně překrývá s prioritou E1. Opatření vyplývající z priority byla částečně realizována za pomoci Mikroregionu, tak prostřednictvím soukromého sektoru. Tedy tato priorita je žádoucí pro aktualizaci. Vyjma snížení podílu nevyužitých ploch je potřebné, aby Mikroregion zachytil moderní trendy výroby a služeb (např. sektor sdílené ekonomiky) a aby se tyto činnosti promítly do aktualizovaného Strategického plánu rozvoje. Mikroregion by měl poskytovat dostatečnou podporu privátnímu sektoru i městům a obcím při rozvoji území a vzniku nových podnikatelských aktivit.

PRIORITA E4:

Vytváření partnerství včetně koordinované prezentace mikroregionu.

STRATEGICKÝ CÍL PRIORITY E4:

Zviditelnění mikroregionu a posílení jeho vnější vazby.

Posílení vnitřní komunikace uvnitř regionu – společné služby.

Opatření E 4

- spolupráce s destinační společností turistické oblasti Chrudimsko – Hlinecko a Pardubickým krajem, místními akčními skupinami
- zapojení mikroregionu do mezinárodních vztahů
- sdílené služby obcí
- vyhledávání příležitostí pro rozšíření nabídky produktů pro návštěvníky

Rozbor priority z hlediska naplnění a současných potřeb a požadavků:

Je žádoucí prioritu E4 reflektovat v aktualizované verzi Strategického plánu rozvoje. Tato priorita a z ní vyplývající cíle a opatření je nutné přehodnotit a zaměřit na současné potřeby Mikroregionu. Některá opatření jsou úspěšně realizována, např. sdílené služby obcí prostřednictvím vzniklého Centra společných služeb (CSS). Na druhé straně nežli Mikroregion samotný, jsou do mezinárodních vztahů prostřednictvím navázaných partnerství zapojeny jednotlivé obce a města, nikoliv Mikroregion samotný. Tento přístup je nutné přehodnotit.

PRIORITA E5: .

Podpora rozvoje cestovního ruchu.

STRATEGICKÝ CÍL PRIORITY E5:

Zvýšení počtu, prodloužení a opakování pobytu návštěvníků.

Opatření E 5

- výstavba nových zařízení pro volný čas
- rozšiřování možností ubytování v obcích
- podpora podnikání ve venkovské (agro)turistice
- rekonstrukce, údržba a výstavba sportovních zařízení v obcích
- vytváření podmínek pro další rozvoj cykloturistiky
- rozvoj mobiliáře v obcích
- realizace projektů, které přesahují možnosti a potřeby jedné obce nebo jejich význam a přínos zasahuje do více obcí (např. rozvoj infrastruktury)

Rozbor priority z hlediska naplnění a současných potřeb a požadavků:

I když správní obvod ORP Chrudim má vysoký potenciál v cestovním ruchu, samotná oblast Mikroregionu se vyznačuje nižším potenciálem v cestovním ruchu (atraktivní území se nalézá mimo území Mikroregionu, např. přehrada Seč). Turistický potenciál je navázán především na památkové a turistické objekty a kulturní akce měst Chrudim, Slatiňany a Chrast. Z hlediska aktualizace Strategického plánu rozvoje je záhodno pokračovat v některých navržených opatřeních, jakými jsou rozvoj specifických forem turistiky (např. venkovské (agro)turistiky apod.). Dále je žádoucí podpora cykloturistiky včetně nových trendů (elektromobility a potřebné infrastruktury) a také zvýšená propagace Mikroregionu vně i navenek.

PROBLÉMOVÝ OKRUH 2 - INFRASTRUKTURA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

PRIORITA I1: .

Dopravní obslužnost.

STRATEGICKÝ CÍL PRIORITY I1 :

Zhospodárnění a zkvalitnění systému hromadné dopravy.

Opatření I 1

- zjištění skutečných potřeb obyvatel po službách
- koordinovaný postup při řešení dopravní obslužnosti ve spolupráci s Pardubickým krajem a soukromými dopravci
- zlepšení informovanosti a propagace o veřejné dopravě
- zvyšování kultury cestování
- vyhodnocování hospodárnosti a efektivnosti veřejných financí na dopravní obslužnost
- podpora alternativních způsobů dopravy
- provádění komplexních pozemkových úprav
- realizace navržených opatření ke zpřístupnění pozemků, protierozních, protipovodňových a ekostabilizačních opatření
- provádění komplexních pozemkových úprav, jejímž cílem je ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádat pozemky, scelit je nebo rozdělit a zabezpečit přístupnost a využití pozemků a vyrovnání hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. Realizací navržených opatření ke zpřístupnění pozemků, protierozních, protipovodňových a ekostabilizačních opatření se zajistí podmínky pro zlepšení životního prostředí, pro ochranu a zúrodnění půdního fondu a vodního hospodářství, pro zvýšení ekologické stability krajiny a podmínky pro snížení působení vodní a větrné eroze.
- realizace projektů, které přesahují možnosti a potřeby jedné obce nebo jejich význam a přínos zasahuje do více obcí (např. péče o krajinu)

Rozbor priority z hlediska naplnění a současných potřeb a požadavků:

Z rozboru analytické části vyplynulo, že Mikroregion je ovlivněn sociodemografickými trendy, jakými je suburbanizace, tedy stěhování obyvatelstva z centrálních/jádrových oblastí do jejich zázemí. Na tento jev musí reagovat i současný systém dopravní obslužnosti, aby zajistil kvalitní spojení zázemí s centry regionů. Priorita, cíl i opatření na její realizaci je nutné aktualizovat vzhledem k výše uvedenému. V souladu s tímto a v souladu s řešením problematiky klimato-energetické změny je vhodné zavádět opatření k podpoře alternativních druhů mobility (které jsou environmentálně příznivější, z ekonomického hlediska hospodárnější a efektivnější) a jejího dostatečného zázemí pro možnosti jejího rozvoje. V průběhu 15 let od vzniku Strategického plánu rozvoje došlo k novým trendům a inovacím

v oblasti mobility, které je záhodno začlenit do aktualizace dokumentu. Klíčovým prvek je i dostatečná informovanost a propagace v rámci území Mikroregionu. Dále je nutné v dokumentu zohlednit novou či budovanou dopravní infrastrukturu, která přinese nové možnosti rozvoje Mikroregionu.

PRIORITA I2: .

Rozvoj a zpřístupnění informačních technologií v obcích.

STRATEGICKÝ CÍL PRIORITY I2:

Zavedení, modernizace a zpřístupnění informační technologie v obcích.

Opatření I 2

- vybudování a provozování komunikačně informačního systému pro zájmové skupiny
- zajištění aktualizace a funkčnosti komunikačně informačního systému
- rozšíření výuky a zájmových kroužků informatiky, efektivní využívání volných kapacit učeben
- využívání společných nástrojů (např. sdílený software).

Rozbor priority z hlediska naplnění a současných potřeb a požadavků:

Tato priorita a z ní vycházející cíl a navázaná opatření již neodpovídají současným potřebám Mikroregionu. Současnou potřebou Mikroregionu je dostatečný rozvoj vysokorychlostního připojení k internetu, a to i do periferních oblastí Mikroregionu. Některá uvedená opatření pro realizaci priority efektivně supluje činnost soukromého sektoru na místo veřejného. Prioritu je vhodné doplnit o zavádění inovativních řešení (Smart řešení) ve prospěch konceptu „Smart Region“, „Smart Village“ a „Smart City“ (v případě města Chrudim), dále je žádoucí řešit propojenost regionu i vně s dalšími regiony, především s provazbou na statutární město Pardubice.

PRIORITA I3: .

Péče o životní prostředí.

STRATEGICKÝ CÍL PRIORITY I3:

Zlepšení "vzhledu" a "čistoty" mikroregionu.

Opatření I 3

- vypracování a zveřejnění pasportu problémových míst obcí
- analýza možností využití obnovitelných zdrojů energií
- osvětová činnost, propagace ochrany ŽP
- vyžadování zemědělského hospodaření přívětivého k ŽP
- pomoc při koncipování projektů pro získávání finančních podpor
- plynofikace, teplofikace, využití alternativních zdrojů energií
- zajišťování péče o čistotu obce
- rozšíření sítě a zvýšení dostupnosti sběrných míst komunálního odpadu
- koordinovaný přístup k likvidaci odpadních vod
- zapojení mikroregionu do projektu zdravý region

Rozbor priority z hlediska naplnění a současných potřeb a požadavků:

Mikroregion se potýká s novými výzvami a potřebami, které nejsou zcela či dostatečně akcentovány v současné podobě Strategického plánu rozvoje. Jedná se především o problematiku klimatické změny a z ní vycházejících jevů (extrémní klimatu (extrémních jevů)). Mikroregion byl za uplynulé období několikrát stížen dlouhotrvajícím suchem a rovněž přivalovými dešti a povodněmi. Na tyto jevy je nutné reagovat v aktualizované dokumentu. Některá opatření vzhledem k odpadovému hospodářství a osvětě zůstávají aktuálními. Nadto bude nutné zavádět opatření na změnu využití území (půdy), strukturu hospodaření na zemědělské půdě i lesního hospodaření.

PROBLÉMOVÝ OKRUH 3 - SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ A LIDSKÉ ZDROJE

PRIORITA L1:

Rozvoj společenského života.

STRATEGICKÝ CÍL PRIORITY L1:

Zvýšení počtu volnočasových (společenských, kulturních a sportovních) aktivit.

Opatření L 1

- rekonstrukce kulturních a sportovních zařízení
- spolupráce s učiteli a zájmovými organizacemi
- iniciace a podpora využívání kulturních a sportovních zařízení
- presentace a propagace kulturních a sportovních akcí
- pořádání a organizace vzdělávacích akcí
- podpora existujících a vznik nových nadregionálních společenských, sportovních a kulturních akcí
- obnova a zachování historických kulturních tradic
- posilování principu partnerství a spolupráce mezi organizátory a provozovateli služeb

Rozbor priority z hlediska naplnění a současných potřeb a požadavků:

Část opatření byla a je pravidelně realizována jak samotným Mikroregionem, tak městy a obcemi. V rámci aktualizace dokumentu je vhodné se zaměřit na nové koncepty propagace regionu a na nové kulturní a sportovní akce, které by aktivizovaly společenský život i cestovní ruch.

PRIORITA L2:

Vzdělávání.

STRATEGICKÝ CÍL PRIORITY L2:

Zvýšení úrovně vzdělání,

Opatření L 2

- programy profesních rekvalifikací
- programy všeobecné a specializované osvětové činnosti
- zlepšení nabídky služeb veřejných knihoven - zřízení veřejných internetových míst
- využití existující infrastruktury škol, knihoven aj.
- partnerství škol a zaměstnavatelských organizací
- zajištění externí výuky cizích jazyků ve školských zařízeních

Rozbor priority z hlediska naplnění a současných potřeb a požadavků:

Tato priorita, strategický cíl a opatření jsou částečně realizovány. Značnou část aktivit (vzdělávacích) doplňuje soukromý sektor. Tuto prioritu je nutné aktualizovat a přiblížit moderním trendům ve vzdělávání. Vhodná je větší provázanost školství s veřejným a soukromým sektorem za účelem reakce na potřeby Mikroregionu po kvalifikované pracovní síle. Je vhodné realizovat opatření na zavedení moderních trendů vzdělávání do škol, včetně využití interaktivní techniky (a příslušného technického vybavení). Dále je vhodné začlenit opatření na podporu žáků/studentů se specifickými potřebami z hlediska vzdělávání. Kromě školství by priorita měla více akcentovat další vzdělávání s cílem zvýšit kvalifikaci současných ekonomicky aktivních obyvatel s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionu.

PRIORITA L3:

Služby pro seniory.

STRATEGICKÝ CÍL PRIORITY L3:

Rozšíření spektra služeb pro seniory.

Opatření L 3

- průběžná sociální analýza obcí
- průběžný průzkum zájmu obyvatel o sociální služby
- vytipování lokality pro stavbu sociálních služeb
- rozšíření nabídky terénních pečovatelských služeb
- pořádání kulturních, sportovních a společenských akcí zaměřených na seniory

Rozbor priority z hlediska naplnění a současných potřeb a požadavků:

Mikroregion bylo možné charakterizovat na počátku zkoumaného období z hlediska struktury obyvatelstva jako výrazně mladý. Složka obyvatelstva do 15 let věku převyšovala seniorskou složku. Avšak v průběhu sledovaného období došlo k výraznému posunu. Seniorská složka je na struktuře obyvatelstva zastoupena rozsáhleji než dětská. Na tento měnící se stav by měla reagovat aktualizovaná verze Strategického plánu rozvoje. Je potřeba nastavit sociální služby (pobytové, ambulantní i terénní) tak, aby účinně zareagovaly na měnící se charakteristiku území, jelikož počet obyvatel v seniorském věku se bude i nadále zvyšovat. Nejedná se pouze o zkapacitnění služeb (objektů určených pro péči o seniory), ale také o rozvinutí větší nabídky.

Vyjma seniorů je nutné do dokumentu promítnout i další druhy sociálních služeb určené pro ostatní skupiny znevýhodněných obyvatel.

Vyjma sociální oblasti je nutné na vzrůstajícím počtu obyvatel v seniorském věku reagovat i v jiných oblastech, jako je (blízké) zdravotnictví, tak i dopravní oblast (dopravní obslužnost), oblast občanského vybavení (objekty pro seniory a zařízení usnadňující mobilitu) či hospodářská oblast (zaměření se na „silver economy“).

5 Závěr

Mikroregion Chrudimska nemůže být ze své podstaty nositelem změn, ale může být zejména jejich iniciátorem.

S ohledem na velikost území a počet členských obcí se jeví jako velmi efektivní, pokud mikroregion bude i koordinátor meziobecní spolupráce – např. propojení několika obcí stezkami, koordinace nákupu mobiliáře apod.

Zdroje

- Český statistický úřad (ČSÚ; 2001, 2017, 2018, 2019). < <https://www.czso.cz/>>
- ITI Hradecko-pardubické aglomerace (2019). <<http://iti.hradec.pardubice.eu/?site=vymezeni-uzemi-aglomerace>>
- Mikroregion Chrudimsko (2019). < <http://www.mikroregionchrudimsko.cz/>>
- Mikroregion Chrudimsko (2004): Strategický plán rozvoje Mikroregionu Chrudimsko. < <http://www.mikroregionchrudimsko.cz/index.php?nid=663&lid=cs&oid=58337>>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MPSV; 2019). Integrovaný portál MPSV. < <https://portal.mpsv.cz/sz>>
- Ministerstvo zemědělství ČR, Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka (2017): Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky – *Hydrogeologické rajony potenciálně zranitelné vůči nedostatku vody*. < [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_170724_sucho/\\$FILE/koncepce_sucho_material.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_170724_sucho/$FILE/koncepce_sucho_material.pdf)>
- Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD; 2019). D35. <<http://www.dalnice-d35.cz/#useky-rychlostni-silnice>>
- Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD; 2019). Obchvat Chrudimi. <<http://obchvatchrudim.cz/popis-stavby-obchvat-chrudim-medlesice/>>
- Ústav územního rozvoje (2010): Potenciál cestovního ruchu v České republice, aktualizace 2010. <<https://www.uur.cz/default.asp?ID=3690>>
- Ústav výzkumu globální změny AV ČR (Intersucho; 2019). < <https://www.intersucho.cz/>>

Dokument nebyl jazykově korektován.